

UPRAVLJANJE PROBLEMOM GUBITKA PERJA



SPRIJEČITE. Isprobajte sve preventivne mjere (uz korištenje ovog vodiča).



ISTRAŽITE. Otkrijte moguće uzroke. Je li bilo kakvih promjena u načinu držanja, postupanja ili hranidbi? Kako se ovo jato razlikuje od prethodnih jata? Imaju li kokoši dovoljno materijala za obogaćivanje okoliša? Vođenje evidencije o gubitku perja pomaže vam usporediti jata.



POTRAŽITE SAVJET. Pitajte za savjet svog veterinara, savjetodavnu službu ili predstavnika proizvođača hrane. Kontaktirajte Zavod za bolesti peradi s klinikom Veterinarskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.



U IZVANREDNOJ SITUACIJI. Obratite se veterinaru. Kao krajnje rješenje, razmislite o snižavanju razine svjetla, koristeći obojene žarulje ili obojite postojeće žarulje (pokazalo se da zeleno svjetlo pomaže). Ovo smatrajte samo kratkoročnim rješenjem dok tražite način na koji ćete trajno riješiti ovaj problem.

Rezanje kljunova. Proizvođačima se preporučuje da prestanu rutinski skraćivati kljun kokošima. Korištenje ovog vodiča za savjetovanje i drugih resursa trebalo bi pomoći u postizanju dobre kvalitete perja i zadovoljiti dobrobit peradi bez odrezanog kljuna. Kako bi se spriječilo kljucanje perja i kanibalizam, dopušteno je skraćivanje kljunova, ali pod uvjetom da to izvede osposobljena osoba, i to samo na pilićima mlađim od 10 dana, koji su namijenjeni za proizvodnju jaja. Rutinsko rezanje kljuna kod starijih pilića nije dopušteno.

PROCIJENITE SVOJE JATO

Kontinuirano pratite i bilježite kvalitetu perja i agresivnost kokoši kao dio vašega redovitog veterinarsko-zdravstvenog plana. Kontrolirajte sakupljene podatke sa svojim veterinarom i osobljem tvrtke na terenu.

OCIJENITE KVALITETU PERJA. Ocijenite perje najmanje **50 ptica** iz različitih dijelova staje na dvama područjima:

- **leđa/kuk** (uobičajeno povezujemo s ozljedama nastalim kljucanjem)
- **glava/vrat** (uobičajeno povezujemo s agresijom ili oštećenjem uzrokovanim opremom)

- | | | |
|-------------------------|---|---|
| 0 Nema/minimalno | = | nema vidljive gole kože, nema stanjivanja, nedostaje pojedinačno perje |
| 1 Lagano | = | umjereno stanjivanje perja, oštećena dva ili više susjednih pera koja nedostaju, s vidljivom golom kožom do 5 cm dužine |
| 2 Umjereno/Teško | = | vidljiva gola koža u dužini od 5 cm ili više |

VIŠE SAVJETA O OVOM PROBLEMU

- FeatherWel – stavljanje znanosti u praksu radi promicanja dobrobiti ptica: www.featherwel.org
- AssureWel – sustavi ocjenjivanja i savjeti o mjerama dobrobiti domaćih životinja: www.assurewel.org
- RSPCA standardi dobrobiti za kokoši nesilice i pilenke: www.rspca.org.uk/welfarestandards
- Soil Association standardi za kokoši nesilice i pilenke: www.soilassociation.org/organicstandards
- Vodič za praktično upravljanje problemom kljucanja perja i kanibalizma u kokoši nesilica: www.defra.gov.uk
- SAC Organski tehnički sažetak – Sprečavanje i suočavanje s kljucanjem perja: www.sac.ac.uk

Dobiveno projektom AssureWel koji su vodili RSPCA, Soil Association i Sveučilište u Bristolu, te FeatherWel, koji je razvio Sveučilište u Bristolu, koristeći se podacima iz projekta Bristol Pecking. Podržalo Vijeće britanske industrije jaja.



>>> VODIČ ZA SAVJETOVANJE KOKOŠI NESILICE

SLOBODNI, ŠTALSKI I ORGANSKI UZGOJ



Perje



ZAŠTO JE VAŽNO

Perje je važno za:

regulaciju temperature, zaštitu od sunca, kupanje u prašini i uređivanje.

Gubitak perja može biti povezan sa:

stresom, bolom, ozljedama, kanibalizmom, povećanom potrebom za hranom i smanjenom proizvodnjom.

UZROCI GUBITKA PERJA

ŠTETNO KLJUCANJE PERJA (razlikujemo od agresije)

Čupanje perja, kljucanje i kanibalizam.

Uzrokuje gubitak perja bilo gdje na tijelu, posebno na **leđima ili kuku**.

- najčešći uzrok gubitka perja
- abnormalno ponašanje, za koje se vjeruje da je preusmjereno ponašanje traganja za hranom
- može biti znak stresa ili bolesti u jatu
- može upućivati na nedostatak mogućnosti hranjenja ili neadekvatnu hranidbu

Slijedite savjete u ovom vodiču. Jednom kad započne, teško ga je zaustaviti, stoga treba uložiti sve napore da se ono spriječi i kontrolira.

AGRESIJA

Borba, agresivno kljucanje, trčanje za drugim pticama. Često popraćeno glasnim glasanjem. Posebno uzrokuje gubitak perja na **glavi** i oko nje.

- Normalno ponašanje za uspostavljanje redoslijeda kljucanja (hijerarhije), ali postaje problem ako se učestalo pojavljuje.
- Može povećati rizik od štetnog kljucanja, uključujući kanibalizam.

Slijedite savjete iz ovog vodiča, posebno smanjite konkurenciju i organizirajte stabilne skupine među pticama.

Drugi uzroci gubitka perja mogu uključivati oštećenje perja opremom, posebno u području glave i vrata, te veliku proizvodnju jaja.

SVE KOKOŠI NESILICE
MOGU I TREBAJU IMATI
DOBRO I KVALITETNO
PERJE ČITAV SVOJ
ŽIVOT

DOBRA PRAKSA ZA UNAPREĐENJE KVALITETE PERJA

PILENKE

Pasmina

- Neke pasmine mogu biti sklonije kljucanju – odaberite mirne, robusne pasmine, ovisno o načinu držanja.

Uzgoj

- Razgovarajte s uzgajivačem i posjetite svoje kokoši ili, ako je moguće, uzgojite svoje vlastite.
- Uskladite uzgojno i ležajno okruženje – vrste pojilica, hranilica i prečki, vrstu i kvalitetu stelje, svjetla i slijed paljenja, temperaturu prije naseljavanja.
- Ako se radi o slobodnom držanju, pilenkama dopustite ispust.
- Kupite kvalitetne pilenke – mirne, robusne i ujednačene veličine.
- Uzgojene u pasminskim skupinama.

Smještaj

- Smanjite stres pilenki prije, tijekom i nakon prijevoza.
- Izbjegavajte miješanje uspostavljenih skupina tijekom proizvodnje.
- Dopustite pristup stelji što ranije, svakako u prva tri dana.

Nesenje

- Osigurajte da ne počnu nesti ni prerano ni prekasno – prilagodite intenzitet svjetla.



ORGANIZACIJA

Smještaj i oprema

- Dobar dizajn objekta i raspored koji omogućuje pticama da se lako kreću i pristupaju objektima.
- Osigurajte da visina prečki i druga oprema sprečavaju rizik od kljucanja – preporučuje se osigurati okomit prostor od 50 cm.
- Razmislite o povećanju prostora kako bi se smanjila konkurencija – verande, hranilice, pojilice, gnijezda.
- Spriječite da oprema oštećuje perje.

Gnijezda

- Ako se u gnijezdu koristi rasvjeta, za početno navikavanje ograničite se samo na jutro.

Hranilice

- Smanjite učestalost hranjenja, osobito sredinom dana, kako biste spriječili povratak ptica iz ispusta.

Ispust

- Omogućite pristup ispustu što je prije moguće, svakako unutar prva tri tjedna (pa makar samo u poslijepodnevnom satima ispočetka).
- Aktivno potičite sve ptice na istraživanje, pružajući raznovrsne prirodne i umjetne podloge na oko 20 % područja ispusta, s brojnim mogućnostima za kupanje u prašini i traženje hrane.
- Razmislite o nuđenju čiste pitke vode na ispustu, ali pripazite da ne privučete divlje ptice.

DNEVNO

Stelja

- Održavanje uvijek suhe, rastresite stelja iznimno je važno – rotirajte, grabljajte, dodajte svježe stelje, za problematična područja koristite apsorbense.
- Osigurajte odvodnjavanje na izlazima, koristite kamenje ili rešetke za brisanje kokošnjih nogu. Spriječite ulazak kiše.

Zdravlje i biosigurnost

- Spriječite i kontrolirajte pojavu bolesti i štetočina, uključujući crvenu tekut.
- Izbjegavajte blatne lokve na ispustu i koristite čiste dezinfekcijske barijere.

Obogaćivanje

- Ponudite predmete koji će zadržati interes ptica – objesite blokove za kljucanje na letvice, konopce i vrpce, povrće, plastične boce, kutije za smeće, bale slame i strugotine.
- Za štalski uzgoj posebno uzmite u obzir verande – imaju više prostora tijekom dana, prirodno svjetlo i ventilaciju.
- Osigurajte sigurna utočišta, odmarališta i vizualne barijere – kotače, pregrade, područja različitih visina, bale slame.

Hranidba

- Povećajte traganje za hranom – nudite mrvljenu hranu i cijelo zrno, pijesak jednoliko rasporedite na prostirki.
- Osigurajte dodatna vlakna u dogovoru s predstavnikom za hranu ili nutricionistom.
- Provjerite sadržaj hranjivih tvari, osobito razine natrija i omjere esencijalnih aminokiselina.
- Smanjite i postupno radite promjene u hranidbi u pogledu sadržaja, okusa, teksture, energetske razine i sl.

Kvaliteta zraka

- Održavajte dobru kvalitetu zraka, s malo prašine i vlage.

Nadzor i upravljanje

- Mirno i često provjeravajte ptice, na različite načine, kako biste smanjili stres i strah
- Uz dobro držanje jata problemi se mogu brzo prepoznati i riješiti.
- Razgovarajte s veterinarom o sprečavanju gubitka perja i kontroli kao dijelu vašega veterinarsko-zdravstvenog plana.

»» Najčešći je uzrok patološkog kljucanja PROMJENA – postupno mijenjajte smještaj, objekte i hranu. Posebnu pozornost na ptice obratite nakon naglih promjena vremena, naglih zvukova ili jakog svjetla.

»» Najuspješnija dokazana strategija jest KVANTITETA – što se više različitih rješenja kombinira, to su manje šanse za štetno kljucanje i gubitak perja.

Ovaj je letak razvijen u sklopu COST akcije CA15134S (www.grouphousenet.eu). S engleskog preveli i prilagodili: prof. dr. sc. Estella Prukner Radovčić i dr. sc. Tomislav Mikuš.